

Orkusetur

Alþingi
Erindi nr. P 139/1769
komudagur 18.3.2011

Borgir Norðurslud
600 Akureyri
sif@os.is

Tel: +354 569 6085
Fax: +354 462 6082
www.orkusetur.is

Akureyri 01.04.11

Varmadætur og skattar

Umsögn um frumvarp til laga um virðisaukaskatt (endurgreiðsla skatts vegna kaupa á varmataekjum), 393. mál.

Varmadætur

Orka getur verið á mismunandi formi og sama orkumagn getur verið misverðmætt. Raforka er t.d. hágæðaorka og ein kWst af raforku því mun verðmætari en ein kWst af hita. Sem betur fer eiga Íslendingar jarðhitann, gríðarlega auðlind sem sér 90% landsmanna fyrir ódýrri og umhverfisvænni húshitun. Þau tíu prósent sem ekki hafa aðgang að jarðhita þurfa hinsvegar að notast við rafhitun sem er mun dýrari húshitunarkostur þó að ríkið niðurgreiði rafhitun að hluta.

Þrátt fyrir að hlutfallslega fáir íbúar búi við rafhitun þá er hún umfangsmikil og talsverður hluti af almennri raforkunotkun í landinu. Heildarraforkunotkun til húshitunar gæti verið í kringum 700 GWh. Líta má á þessar GWst sem vannýtta auðlind vegna þess að auðveldlega má draga úr þessari rafhitun með uppsetningu varmadæla.

Það er ekki skynsamleg orkunýting að nota hágæða raforku til að mynda lágæða hitaorku og þar að auki er hitunarþörf íbúða mest þegar vatnsaflsvirkjanir hafa minnstu framleiðslugetuna. Heðbundin varmadæla samanstendur af dælubúnaði og leiðslum sem mynda lokað gas/vökvakerfi. Allar varmadætur nota vinnslumiðil í lokuðu kerfi og nýta óreiðubreytingu þegar vinnslumiðillinn fer úr vökvafasa í gasfasa. Þannig er hægt að fá 2-5 kWst af hitaorku úr hverri kWst af raforku sem knýr dæluna á meðan bein rafhitun skilar aðeins einni kWst af hita fyrir hverja kWst raforku sem fer inn í húsið.

Með notkun varmdæla má því mæta sömu hitunarþörf með færri kWst af hágæða raforku. Afkastageta raforkukerfisins skerðist ekkert með uppsetningu varmadæla sem þýðir að þær kWst sem sparast má nota í aðra uppbyggingu eða til að mæta aukinni raforkuþörf til framtíðar. Með varmdælu er í raun verið að skila verðmætri raforku til baka inn í kerfið og því má segja varmadætur séu okkar smæstu virkjanir. Þetta er lang ódýrasta leiðin til að mæta raforkuþörf til atvinnuuppbyggingar enda raforkan aðeins aukaafurð framkvæmda sem stuðla að lækkun upphitunarkostnaðar húsnæðis. Margt smátt gerir eitt stórt og með einföldun má segja að ef rafhitun yrði helminguð með uppsetningu varmadæla þá myndi losna um 350 GWst í raforkukerfinu sem samsvarar um 50 MW virkjun.

Varmadæluuppsetningar hafa tekið aðeins við sér með breytingum á lögum um niðurgreiðslur húshitunarkostnaðar 2009. Með breytingunum var opnað á möguleika ríkisins til að taka þátt í stofnkostnaði við umhverfisvæna orkuöflun sem dregur úr rafhitun eða olíukyndingu. Þannig greiðir ríkið fyrir sinn hluta af framreiknuðum sparnaði sem af framkvæmdinni hlýst. Endurgreiðsla á virðisaukaskatti vegna kaupa á varmdælum myndi auðvelda íbúum á köldum svæðum ennfrekar kaup á slíkum búnaði og líklega verða til þess að íbúðareigendur myndu treysta sér í dýrari búnað sem gæfi öruggari sparnað.

Hagsmunaaðilar

Áhrif þess að endurgreiða virðisaukaskatt af varmadælum til íbúðareigenda á rafhituðum svæðum myndi einkum hafa hafa áhrif á þrjá hagsmunaaðila; íbúðareigendur á köldum svæðum, ríkissjóð og orkufyrirtæki. Endurgreiðsla VSK myndi auka hagkvæmni varmadæluuppsetninga og flýta mjög sparnaði á raforkunotkun til hitunar sem svo aftur dregur verulega úr niðurgreiðsluþörf ríkissjóðs. Niðurgreiðslur húshitunarkostnaðar af hálfu ríkisins eru umtalsverðar og nemur upphæðin árlega um eitt þúsund milljónum króna. Það er því sameiginlegt hagsmunamál ríkis og íbúa að ná niður kostnaði við rafhitun.

Tekjur ríkis af VSK á varmadæluþúnaði í íbúðarhúsum er hverfandi í dag enda er stofnkostnaður hágæða varmadæla með VSK oft með lengri endurgreiðslutíma en íbúðareigendur geta sætt sig við. Því verður ekki um eiginlegt tekjutap að ræða fyrir ríkissjóð ef umrætt frumvarp verður að lögum. Varmadælu eru sérhæfð tæki sem eru ekki í neinni samkeppni við annan þúnað og rafkyntar íbúðir eru innan við 10% af íbúðum á landinu. Það ætti því að vera mjög auðvelt að afmarka endurgreiðslu á VSK við slíkar íbúðir líkt og gert hefur verið vegna vinnu við endurbætur á íbúðarhúsnæði.

Endurgreiðsla VSK af varmadælum væri mikilvæg mótvægisáðgerð vegna síhækkandi upphitunarkostnaðar fólks á rafkyntum svæðum. Slík áðgerð væri verulega hvetjandi fyrir íbúa, með háan kyndingarkostnað, að setja upp slíkan þúnað og draga þannig verulega úr raforkuþörf húsnæðis og þar með orkukostnaði. Þetta er líklega ein ódýrasta leiðin fyrir ríkissjóð til jöfnunar á húshitunarkostnaði heitra og kaldra svæða. Að ofangreindu má sjá að gild rök eru fyrir því að endurgreiðsla VSK af varmadælum myndi lækka upphitunarkostnað íbúa á köldum svæðum og enn fremur lækka niðurgreiðsluþörf ríkissjóðs.

Uppsetning varmadælu leiðir til minni raforkunotkunar. Þó að væntanlegur sparnaður verði aðeins brotabrot af heildarraforkuframleiðslu landsins þá munu viðskiptavinir með nýja varmadæla kaupa færri kWst en áður. Hinsvegar verður að benda á þá staðreynd að raforka er verðmæt afurð og hver kWst sem sparast við rafhitun má selja í annað. Því má segja að raforkusparnaður með varmadælum sé einnig ein ódýrasta leiðin til að "virkja" til grænnar raforkuframleiðslu. Innleiðing varmadæluþýtingar yrði líklega ekki í neinum stökkum og félli líklega vel inn í áætlaða aukningu á raforkuþörf til almenningsnota samkvæmt rafrokuspá (sjá mynd 1). Því er líklegt að spöruð kWst frá köldu svæði hliðrist aðeinungis til í kerfinu og verði nýtt í nýbyggingu annarstaðar. Áhrif varmadæla á raforkufyrirtæki ættu að vera hverfandi og einungis er verið að nýta orkuauðlindir okkar betur.

Skattar og niðurgreiðslur

Áhrif varmadæluframkvæmda á ríkissjóð eru margslungin m.a. vegna þess að raforka til hitunar ber ekki sömu skattprósentu og raforka til almennra nota þó að enginn eðlismunur sé á kílóvattstundinni sem slíkri. Hver kílóvattstund sem skilgreind er til almennrar notkunar ber 25,5% VSK auk orkuskatts upp á 0,12 kr/kWst. Hinsvegar ber hver kílóvattstund til rafhitunar aðeins 7% VSK. Að auki eru greiddar að jafnaði 3 kr/kWst í niðurgreiðslur úr ríkissjóði vegna rafhitunar.

Í töflunni má sjá hvernig 200.000 kWst sem framleiddar eru í virkjun skapa mismunandi kostnað og tekjur fyrir ríkissjóð eftir því hvernig kílóvattstundirnar eru nýttar. Dæmið sýnir hvað gerist ef **5 íbúðarhús** með 40.000 kWst beina rafhitun setja upp varmadæluþúnað sem sparar að jafnaði 50%. Raforkan sem sparast, samtals 100.000 kWst, eru svo seldar annarstaðar í raforkukerfinu sem almenn notkun. Gert er ráð fyrir að innleiðing varmadæla dragi ekki meira úr raforkunotkun en nemur aukningu á raforkuþörf til almenningsnota samkvæmt spá Orkustofnunar. (sjá mynd 1)

5 íbúðarhús	Án varmadælu	Með varmadælu
Raforkuþörf	200.000 kWst	100.000 kWst
Niðurgreiðsla ríkis	620.000 kr	310.000 kr
Skatttekjur ríkis af hitun (7%)	94.640 kr	47.320 kr
Skatttekjur ríkis af sparaðri orku sem fer til annara nota (25,5%)	0 kr	251.430 kr
Útgjöld ríkissjóðs að frádregnum sköttum.	-525.360 kr.	-11.250 kr

Samantekt

Jákvæð áhrif varmadæla eru margþætt. Þær lækka kostnað við upphitun á köldum svæðum, þær minnka niðurgreiðsluþörf ríkissjóðs, uppsetning og þjónusta á varmadælum skapa atvinnu, og raforkusparnaðinn má svo nýta í ennfrekari atvinnuuppbyggingu eða til að mæta aukinni framtíðar raforkuþörf almennings.

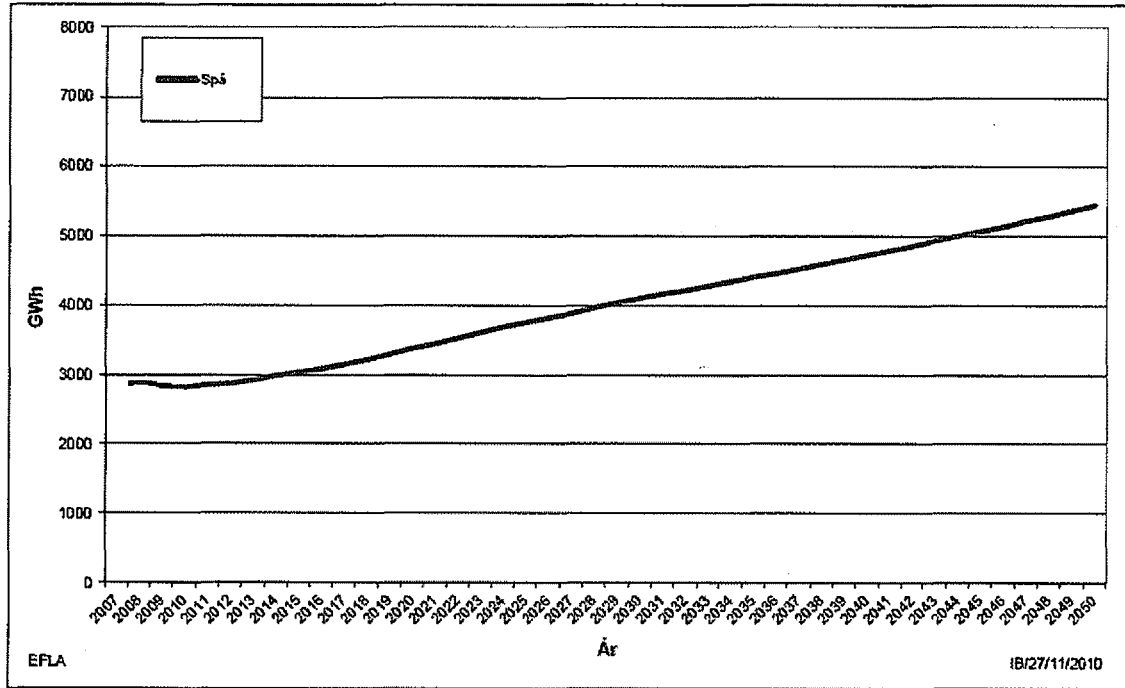
Áhrif frumvarps	Jákvæð	Hlutlaus	Neikvæð
Íbúar á köldum svæðum	X		
Ríkissjóður	X		
Orkufyrirtæki		X	

Færa má rök fyrir því að endurgreiðsla á VSK af varmadælum myndu leiða til:

- Fjölgunar varmadæla og aukinnar hagkvæmni af notkun þeirra.
- Jöfnunar á húshitunarkostnaði heitra og kaldra svæða
- Bættra búsetuskilyrða á köldum svæðum
- Minni útgjalda ríkissjóðs til niðurgreiðslna á húshitun
- Raforkusparnaðar sem nýta mætti í aðra uppbyggingu
- Hærrí skatttekna af raforku sem nú fer í hitun

Mynd 1 (Raforkuspá fyrir almenna notkun, heimild Orkustofnunar)

Sigurður Friðleifsson
Framkvæmdastjóri Orkuseturs